

มองมุกกลับ ปรับมุกคิด พลิกวิกฤติอุตสาหกรรมไทย

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) นับเป็นปรากฏการณ์ความท้าทายหนึ่งที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและขยายตัวเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็วในทุกภาคส่วนทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม การผลิต การบริการ การท่องเที่ยว การแพทย์ และการค้า อีกทั้งวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ดังกล่าวได้ซ้ำเติมระบบเศรษฐกิจโลกที่เปราะบางเป็นทุนเดิมอยู่แล้วให้บอบช้ำมากยิ่งขึ้น และเป็นตัวเร่งสำคัญให้หลายฝ่ายต้องปรับตัวสู่ธุรกิจรูปแบบใหม่ หรือ พฤติกรรมการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมถึงระบบสาธารณสุข ซึ่งครอบคลุมการดำเนินธุรกิจและการใช้ชีวิตประจำวันแบบเดิมอาจจะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เราจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมุมมองมุกคิดใหม่เพื่อรับมือกับทุกวิกฤติที่กำลังถาโถมเข้ามาในขณะนี้

มุกกลับที่ต้องมอง..กับ..สถานการณ์โควิด-19 ในปัจจุบัน

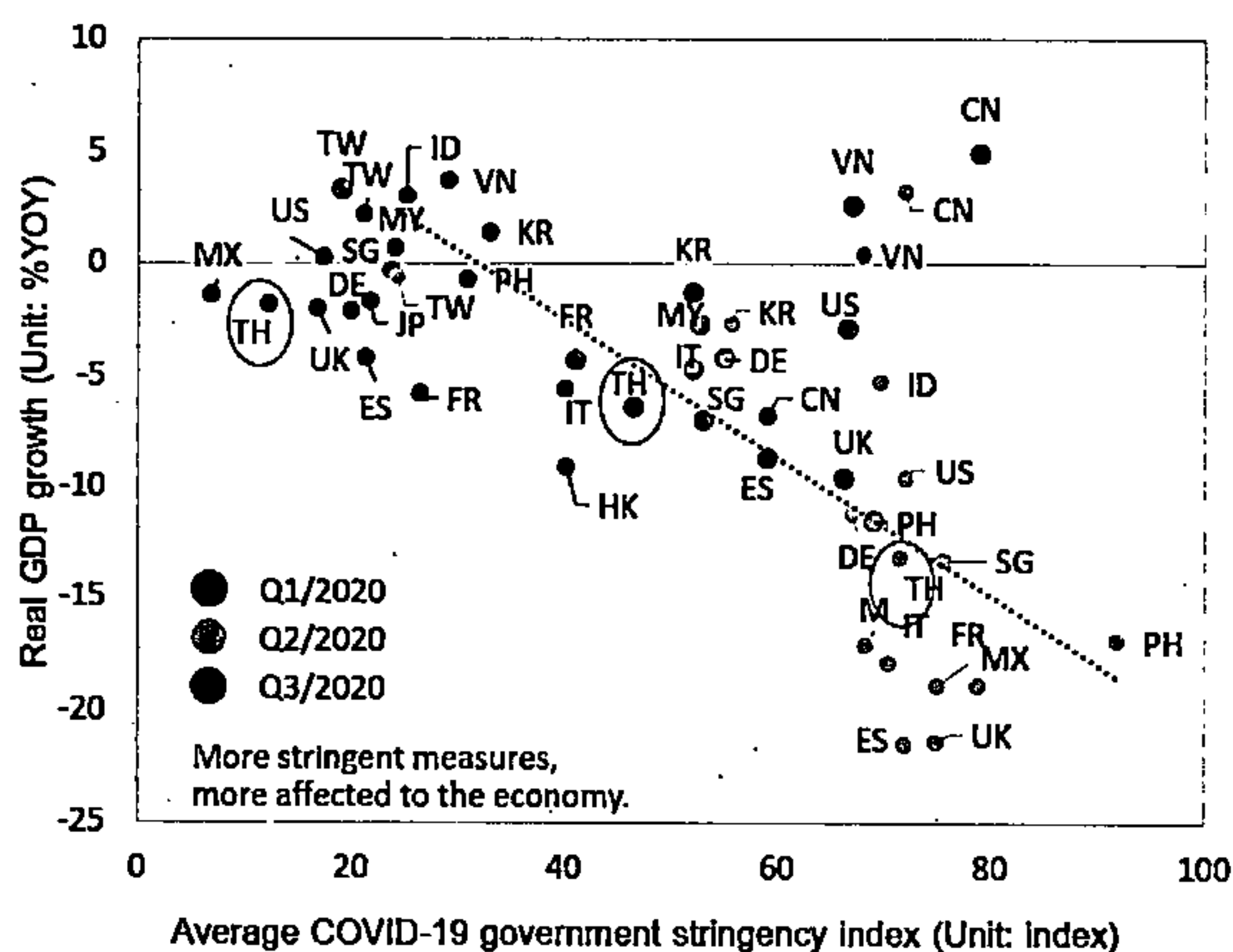
หลังการประกาศขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 ให้โรคโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ส่งผลให้นานาประเทศต่างออกมาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งสถานการณ์การระบาดในปัจจุบัน (ณ วันที่ 21 ธันวาคม 2563) มีจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา (CoVs) ทั่วโลกมากกว่า 77 ล้านราย และจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด-19 ประมาณ 1.7 ล้านราย โดยเมื่อเดือนตุลาคม ปี 2562 ประเทศไทยได้รับการประเมินให้เป็นประเทศที่มีดัชนีความมั่นคงทางสุขภาพโลก (Global Health Security Index)¹ อันดับที่ 6 จากทั้งหมด 195 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับที่ 1 ในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งถือเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศเดียวที่ถูกจัดให้อยู่ใน 10 อันดับ (Top Ten) ประเทศที่มีความพร้อมมากที่สุดในโลกในการรับมือกับโรคระบาด และจากการจัดอันดับ Global COVID-19 Index (GCI)² เมื่อเดือนกรกฎาคม 2563 ประเทศไทยได้ยกระดับสู่ประเทศที่มีความก้าวหน้าที่สุด อันดับที่ 1 จากทั้งหมด 184 ประเทศทั่วโลก ในการฟื้นตัวและบรรเทาความรุนแรงจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ชื่นชมประเทศไทยในการสร้างระบบเฝ้าระวัง สอบสวน และควบคุมโรคที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในทุกพื้นที่ สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขได้อย่างทันท่วงที ทั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operations Center: EOC) เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และภาคประชาสังคม การพัฒนาระบบสาธารณสุขและโครงสร้างพื้นฐานที่ดีที่ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการตรวจวินิจฉัยและการรักษาโรคได้อย่างทั่วถึง รวมถึงการกำหนดนโยบายป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

วิกฤติสาธารณสุขครั้งใหญ่ที่ผ่านมาได้ซ้ำเติมเศรษฐกิจทั่วโลกที่อยู่ในภาวะเปราะบางให้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้แต่ละประเทศต่างเร่งหามาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ หรือที่เรียกว่า Flatten the curve เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะมาตรการล็อกดาวน์ (Lockdown) หรือมาตรการปิดประเทศ/ปิดเมือง ที่มีการจำกัดการเดินทาง หยุดการ

¹ ดัชนีความมั่นคงด้านสุขภาพโลก (Global Health Security Index) เป็นการประเมินเพื่อวัดความพร้อมของแต่ละประเทศในการรับมือกับโรคระบาด โดยมีเกณฑ์การประเมิน 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการป้องกันโรค (2) ความสามารถในการตรวจพบและรายงานการติดเชื้อ (3) ความสามารถในการตอบสนองต่อการควบคุมโรค (4) มีระบบสุขภาพที่เข้มแข็ง (5) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ มีแผนงบประมาณด้านป้องกันควบคุมโรค และดำเนินงานตามแนวปฏิบัติสากล และ (6) ระดับความเสี่ยงต่อภัยคุกคามด้านชีวภาพ

² ดัชนีการฟื้นตัวและการควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 (Global COVID-19 Index: GCI) เป็นการประเมินโดยอาศัยระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ จากมิติด้านการฟื้นตัว (Global Recovery Index) เช่น สัดส่วนจำนวนผู้ที่รักษาหายแล้วต่อผู้ติดเชื้อ และมิติด้านความรุนแรงจากการระบาด (Global Severity Index) เช่น สัดส่วนผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด-19 เทียบกับจากโรคอื่น ควบคู่กับดัชนีความมั่นคงด้านสุขภาพโลก

ให้บริการของธุรกิจบางประเภทชั่วคราว และระงับกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งแม้จะเป็นการสกัดกั้นการแพร่ระบาดในวงกว้างได้เป็นอย่างดี แต่มาตรการดังกล่าวกลับส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากการหยุดชะงักของภาคการผลิต การบริการ การท่องเที่ยว และการจ้างงาน โดยมีการวิเคราะห์ผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลต่อเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ในช่วงไตรมาสที่ 1 – ไตรมาสที่ 3 ปี 2563 พบว่า การยกระดับความเข้มงวดของมาตรการล็อกดาวน์จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจากรูปภาพที่ 1 จะเห็นได้ชัดเจนว่า หากประเทศนั้นมีการบังคับใช้มาตรการล็อกดาวน์ที่เข้มงวดมากขึ้น ภาวะเศรษฐกิจของประเทศก็จะหดตัวมากขึ้นเช่นกัน แต่มีกรณีข้อยกเว้นสำหรับบางประเทศที่อาจมีความแตกต่างออกไป (Outliers) อาทิ เวียดนามและจีน ซึ่งได้รับอานิสงส์จากการฟื้นตัวของภาคการส่งออก โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นในช่วง Work from home และกลุ่มสินค้าเวชภัณฑ์ ทำให้ความเข้มงวดของมาตรการล็อกดาวน์ไม่ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศทั้งสองมากนัก ขณะที่เศรษฐกิจของไทยโดยรวมยังคงอยู่ในภาวะชะลอตัว แม้จะมีสัญญาณการฟื้นตัวหลังการผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์แล้วก็ตาม ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประเทศไทยมีการพึ่งพารายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 12 ของ GDP

รูปภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีความเข้มงวดของมาตรการควบคุมโรค (Government Stringency Index)

กับอัตราการเติบโตของ GDP แต่ละประเทศ

ที่มา: ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC)

นอกเหนือจากการกระตุ้นเศรษฐกิจโลกให้กลับมาฟื้นตัวโดยเร็วแล้ว ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด คือ การผลิตวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ที่บริษัทชั้นนำทั่วโลกต่างเร่งทำการทดลอง วิจัย และพัฒนาวัคซีนให้ประสบความสำเร็จโดยเร็ว ซึ่งถือว่ามีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อภาวะเศรษฐกิจของโลกรวมถึงของประเทศไทยในอนาคต เนื่องจากโควิด-19 เป็นโรคที่อุบัติใหม่ และประสิทธิภาพของวัคซีนป้องกันโรคดังกล่าวจะสามารถรักษาครอบคลุมผู้ป่วยในวงกว้างได้หรือไม่ รวมถึงการเตรียมความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ในการแจกจ่ายวัคซีน โดยเฉพาะระบบ Cold chain ซึ่งบริษัทบางรายได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตวัคซีนแบบใหม่ที่เรียกว่า mRNA³ อาทิ บริษัท Moderna จากสหรัฐอเมริกา และบริษัท Pfizer จากสหรัฐอเมริกาเช่นกันที่ร่วมมือ

³ mRNA หรือ Messenger Ribonucleic Acid คือ การผลิตวัคซีนโดยการสังเคราะห์พันธุกรรมโมเลกุลที่เรียกว่า mRNA ที่จำเพาะต่อส่วนที่ผลิตโปรตีนปลายแหลม (Spike protein) ของเชื้อ SARS-CoV-2 และห่อหุ้มด้วยไขมันอนุภาคนาโน (Lipid nanoparticle) ก่อนฉีดเข้าไปในร่างกาย โดยเซลล์จะสร้างและขับโปรตีนปลายแหลมดังกล่าวออกมา ซึ่งจะกระตุ้นให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายผลิตแอนติบอดีเพื่อกำจัดเชื้อไวรัสโคโรนาเมื่อแทรกซึมเข้ามาในร่างกาย

กับบริษัท BioNTech จากเยอรมนี โดยวัคซีนชนิด mRNA จำเป็นต้องจัดเก็บในสภาวะแช่แข็ง หรือห้องเย็นที่มีอุณหภูมิต่ำมากประมาณ -70 ถึง -80 องศาเซลเซียส จึงต้องอาศัยระบบ Cold chain ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงในการเก็บรักษาวัคซีน สำหรับประเด็นสำคัญที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย (Game changer) คือ การลงนามในหนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) ในการผลิตและจัดสรรวัคซีนวิจัยป้องกันโรคโควิด-19 โดยบริษัท AstraZeneca และมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดจะจัดสรรวัคซีนวิจัยให้กับประเทศไทย โดยไม่มุ่งหวังผลกำไรในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พร้อมถ่ายทอดเทคโนโลยีและร่วมมือกับบริษัทสยามไบโอไซเอนซ์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตยาชีววัตถุของไทย ในการติดตั้งกระบวนการผลิตเพื่อเสริมศักยภาพการผลิตให้พร้อมรองรับการผลิตวัคซีนจำนวนมากและเพียงพอสำหรับประชาชนชาวไทย โดยคาดว่าจะเริ่มจัดสรรวัคซีนในประเทศไทยได้ในช่วงกลางปี 2564 ซึ่งแม้ว่าวัคซีนของบริษัท AstraZeneca ที่ผลิตโดยเทคโนโลยี Viral vector⁴ จะมีประสิทธิภาพในการรักษา (Efficacy rate) ต่ำกว่าวัคซีนชนิด mRNA ของบริษัท Pfizer-BioNTech และบริษัท Moderna แต่ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและสามารถจัดเก็บในตู้เย็นทั่วไปได้

หลังจากความพยายามของทุกฝ่ายในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หลายหน่วยงานมีการวิเคราะห์ว่าสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยอาจมีอัตราการหดตัวของ GDP ต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ จากการใช้จ่ายและการลงทุนของภาครัฐที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของการก่อสร้างและการสื่อสารโทรคมนาคม ขณะที่ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาทิ การขนส่งทางอากาศ การโรงแรมและภัตตาคาร ยังคงซบเซาต่อเนื่อง แต่มีแนวโน้มของการฟื้นตัวจากการขยายตัวของภาคการบริโภคภายในประเทศผ่านมาตรการภาครัฐทั้งหลายในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการคนละครึ่ง โครงการช้อปดีมีคืน อย่างไรก็ตาม แม้ช่วงที่ผ่านมาวิกฤติที่เกิดขึ้นจากโรคอุบัติใหม่นี้ได้เริ่มคลี่คลายลงและภาคเศรษฐกิจมีทิศทางการฟื้นตัวให้เห็นอยู่บ้าง แต่การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกใหม่ (Re-emerging) ในช่วงปลายปีที่กำลังขยายเป็นวงกว้างไปในหลายจังหวัดอาจทำให้ประเทศไทยต้องกลับมาเผชิญกับสถานการณ์ที่เลวร้ายอีกครั้ง!! จนกว่าเราจะมีวัคซีนและยาที่มีประสิทธิภาพและปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของประชากรทั้งหมดบนโลก

มุมมองที่ต้องปรับ...กับ..บริบทใหม่ในอนาคต

การเกิดขึ้นของโรคโควิด-19 ได้จุดประเด็นให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับตัวเชิงโครงสร้างทั้งมิติด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม แรงงาน และแม้กระทั่งมิติด้านระบบการศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันในอนาคต ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนผ่านสู่โลกดิจิทัลอย่างถาวร โดยในด้านระบบสาธารณสุขของไทยมีแนวโน้มการปรับตัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนในบริบทใหม่ดังกล่าวเช่นกัน เช่น การนำระบบ Telemedicine หรือ Telehealth มาใช้ในการให้บริการรักษาทางการแพทย์ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ซึ่งนอกจากจะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ป่วยที่ไม่จำเป็นต้องเดินทางมารักษาด้วยตนเองที่โรงพยาบาลแล้ว ยังช่วยให้ผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น สมาร์ทวอตช์ (Smart watch) หรือนาฬิกาอัจฉริยะ มาใช้ในการเก็บข้อมูลและติดตามผลสุขภาพของตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ นานาประเทศรวมถึงประเทศไทยยังมีการเรียนรู้ที่จะรับมือกับการระบาดของโรคอุบัติใหม่ด้วยการสร้างหลักประกันทางระบบสาธารณสุขที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรทางการแพทย์ เครื่องมือและเวชภัณฑ์ รวมถึงการบริหารจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมที่มีความร่วมมือ ช่วยเหลือ และแบ่งปันกันภายในสังคมมากขึ้น

⁴ Viral vector คือ การผลิตวัคซีนโดยการนำไวรัสที่ทำให้อ่อนแอลงและไม่ทำให้เกิดโรค มาดัดต่อใส่สารพันธุกรรมของเชื้อ SARS-CoV-2 เข้าไป เพื่อกระตุ้นให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกัน

สำหรับสถานการณ์เศรษฐกิจตลาดโลกภายหลังวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คาดว่าจะชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง และยังคงขึ้นอยู่กับประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจโลกทั้งสามขั้ว นั่นคือ สหรัฐอเมริกา จีน และสหภาพยุโรป ซึ่งนักวิเคราะห์เศรษฐกิจมองว่าความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนยังคงเกิดขึ้นแม้จะเป็นยุคสมัยของนายโจ ไบเดน ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคคนใหม่ก็ตาม แต่อาจมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิม โดยทั้งสองประเทศจะเน้นการแข่งขันเชิงกลยุทธ์ (Strategic rivalry) มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายรุ่นที่ 5 (5G) โทรศัพท์เคลื่อนที่อัจฉริยะ อุปกรณ์สารกึ่งตัวนำ (Semiconductor) เป็นต้น ส่วนสหภาพยุโรปจะเน้นการแสวงหาความร่วมมือกับจีนเพื่อรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันจะยังคงความเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาเพื่อหวังผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่าย อย่างไรก็ตาม จากปัจจัยขับเคลื่อนที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งทางการค้า การแข่งขันความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว รวมถึงวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ได้ส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานโลก (Global supply chain) ต้องปรับรูปแบบใหม่ที่มีการกระจายตัวมากขึ้น (Diversification) ลดขนาดห่วงโซ่ให้สั้นลง (Regionalization) เน้นการพึ่งพาตัวเอง (Localization) และเป็นระบบดิจิทัลมากขึ้น นอกจากนี้ตลาดโลกมีแนวโน้มจะเกิดเครือข่ายทางการค้าภายในภูมิภาค (Intra-regional trade) ที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่น ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)⁵ ซึ่งกรอบความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้จีนกลายเป็นศูนย์กลางของห่วงโซ่อุปทานการผลิตที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (China-centric supply chain)

วิกฤติสาธารณสุขครั้งล่าสุดนี้ได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยภาคการลงทุนและการจ้างงาน ก่อให้เกิดการกระจุกตัวของตลาด (Market concentration) ที่มีความรุนแรงมากขึ้นจากการครองตลาดของบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศและบริษัทเจ้าของเทคโนโลยีระดับโลกซึ่งมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดที่จดทะเบียนการค้าในประเทศไทย แต่กลับมีส่วนแบ่งตลาดสูงกว่าร้อยละ 74 ของมูลค่ายอดขายทั้งหมด นั่นหมายความว่ากลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่มีความเข้มแข็งและความสามารถในการเผชิญกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและการปรับตัวให้ทันกับการเกิดขึ้นอย่างฉับพลันของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ดีกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มธุรกิจ SMEs ซึ่งภาคธุรกิจการผลิตและบริการจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาธุรกิจรูปแบบใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภายหลังวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วยการปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานการผลิต (Supply chain) ให้สั้นลงและเน้นการพึ่งพาตัวเองมากขึ้น รวมถึงการดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนอย่างจริงจังตามแนวคิด ESG โดยเน้นความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) สังคม (Social) และหลักธรรมาภิบาล (Governance) ขณะที่ภาครัฐจำเป็นต้องปรับบทบาทในการกำหนดนโยบายสนับสนุนภาคธุรกิจและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับบริบทใหม่ในอนาคต โดยเน้นการยกระดับมาตรฐานสินค้าของไทยให้สามารถส่งออกสู่ตลาดโลกได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสุขภาพ เช่น ยา/วัคซีน วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด สิ่งทอทางการแพทย์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อาหารเพื่ออนาคต (Food for the Future) การพัฒนาแพลตฟอร์ม (Platform) เพื่อสร้างเครือข่ายและเป็นตลาดกลางสำหรับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ประกอบการแปรรูป ผู้ซื้อ หรือผู้ใช้สินค้าจะได้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม การยกระดับคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงานไทยให้สอดคล้องกับการปรับสู่ยุคดิจิทัลและระบบอัตโนมัติ รวมถึงการสร้างความยั่งยืนในภาคอุตสาหกรรมที่ใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อม

⁵ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หรือ RCEP เป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในตลาดโลกในปัจจุบัน โดยเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน กับ 5 ประเทศคู่เจรจา ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

อุตสาหกรรมไทย..จะพลิกวิกฤติครั้งใหญ่นี้ได้อย่างไร??

จากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องเร่งหาแนวทางการในการรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันที่ รวมถึงการวางแผนเพื่อสร้างความพร้อมรองรับต่อวิกฤติที่อาจจะเกิดขึ้นระลอกใหม่ได้อีกครั้ง โดยในด้านสาธารณสุข จำเป็นต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งผู้ผลิตและผู้นำเข้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ได้มาตรฐานและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างเพียงพอ เช่น หน้ากากอนามัย ชุดอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE) แอลกอฮอล์เกรดคุณภาพสูงสำหรับยา (Pharmaceutical grade) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการแพทย์ เช่น กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Big data analytics) เทคโนโลยี AI หุ่นยนต์ การให้คำปรึกษาทางการแพทย์ผ่านระบบทางไกล (Telemedicine หรือ Tele-consultation) รวมถึงการยกระดับระบบการกำกับดูแลการผลิตและการนำเข้าที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการพัฒนาเครื่องมือแพทย์ เช่น ระบบการยื่นเอกสารแบบ E-submission ในส่วนของภาครัฐก็ควรปรับตัวให้ทันต่อการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยการประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลจำนวนมาก (Big data) ควบคู่กับหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ เพื่อช่วยในการวิเคราะห์และวางแผนธุรกิจ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ รวมถึงการจัดการกระบวนการผลิตและการกระจายสินค้าให้มีประสิทธิภาพและผลิตภาพสูงมากขึ้น สำหรับภาครัฐที่นอกจากจะต้องเร่งเสริมสร้างความเชื่อมั่นเพื่อดึงดูดการลงทุนให้เข้ามาในประเทศเพิ่มขึ้น ด้วยการปรับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและเพิ่มเติมสิทธิประโยชน์ให้เอื้อต่อการลงทุนแล้ว ยังต้องเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และยกระดับขีดความสามารถของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูง อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมทางการแพทย์ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนการสร้าง Eco system ที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ เช่น การปรับกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม การสร้างแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วน การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน เป็นต้น

“ทุกสิ่งบนโลกนี้ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา” และสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้แน่นอนก็คือ การเกิดขึ้นของโรคอุบัติใหม่ ที่เรียกว่า โรคโควิด-19 ได้เปลี่ยนมุมมองมโนคติบนโลกใบนี้ของเราในหลายเรื่องหลายประเด็น ซึ่งหากเรามีการเตรียมความพร้อมอย่างต่อเนื่องและสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ทุกฝ่ายก็จะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคและผ่านพ้นวิกฤติทุกรูปแบบไปได้ด้วยดี .. ที่สำคัญ!! เราต้องอย่าประมาทการ์ดไม่ตกอย่างเด็ดขาด

เรียบเรียงโดย:

นางสาวชัตติยา วิจารณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2

ที่มา:

การเสวนาหัวข้อ “มองมุมกลับ ปรับมโนคติ พลิกวิกฤติอุตสาหกรรมไทย” ภายในงานประจำปี สศอ. (OIE Forum 2020) New Perspective of Thailand Industry เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2563 ณ ริชาร์ด ฮอลล์ 3 ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา

ผู้ร่วมเสวนา:

1. นพ.โสภณ เมฆธน ประธานกรรมการองค์การเภสัชกรรม
2. ดร.ยรรยง ไทยเจริญ รองผู้จัดการใหญ่ผู้บริหารสูงสุด ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC)
3. นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา นายกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป
4. นายทองชัย ชวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม